

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

De S. Præiecto episcopo & martyre.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

DE S. PRAEIECTO EPISCOPO ET MARTYRE.

621

Paucis verò pòst diebus beatissimus quoquè Paulus emigrat gloriosè, qui fuit re vera bonus pastor, suamque vitam post mortem comprobavit miraculis, & cum alijs eo quoquè diues est Mylassa ciuitas. Templum verò Andreæ Apostoli eius corpus tanquam sacrum suscipit. Sunt verò nunc ij Mylassæ ornamentum, turres quæ rumpi nequeunt, thesauri sine sumptu, & bonorum omnium suppeditatores: In gloriam patris & filij & sancti spiritûs, nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

Nota de reliquijs.

VITA S. PRAEIECTI, ARVERNORVM EPI-
SCOPI ET MARTYRIS, ET SOCIORVM EIVS,

per F. Laurentium Surium reddita aliquot locis
Paraphrasticòs.

BATVS Præiectus elaris apud Aruernos ortus natali-
bus, parentes habuit Gondolenum atq; Elidiam: & qui-
dem cum necdum in lucem esset editus, caelesti reuelati-
one indicatum est, quis quandoquè futurus esset. Cum
enim materno adhuc gestaretur vtero, eiusmodi visio ge-
nitrici eius oblata est. Videre nâque sibi visa est infantem
per ipsius latus egredi, vndæ, instâr sanguinis rubentis,
baptismate ablutum. Eam rem mater ad quædam Dei ser-
uum retulit, à quo hoc tulit responsi, puerum ex ipsa na-
sciturum, magnum quandoquè in hoc seculo futurum,
& cum palma martyrij ex hac vita decessurum. Deindè
natus est puer sanè elegans, & infantia annis præteritis,

IANVAR. 25.

Visio eius
matrì obla-
ta.

Traditur
scholæ.

Indè Gene-
sio Archi-
diacono.

Patitur
æmulos.

Amos 7.

Præiecti
virtutes.

Miraculû.

apud Iciodorenses scholæ traditus est, vt literis in illa ætate tenera imbueretur. Nec de-
erat puero gratia caelestis, cuius beneficio præ cæteris condiscipulis non cõtemnendos
faciebat in literis progressus. Vt autem viderunt parentes eius & literis & cantandi pe-
ritia eum instructum, Genesio archidiacono, qui postea factus est Aruernorum episco-
pus, eam commendârunt: qui cum animaduertet præclaro illum ingenio & specta-
ta indole præditum, atque studio accuratori educatum, primò illius fidei tradidit pec-
uniam, vndè pauperes sustentabantur. Postea verò maiori accedente eruditione, non
rarò etiam suis eum volebat cõsultationibus interessè. Sed quia in aliena felicitate ple-
runquè liuidis dolent oculi, putantque improbi ipsis decedere, quicquid alijs accedit,
Clerici quidam Præiecti prosperis successibus miserè diseruciati, arte quadam id effi-
cere conati sunt, vt pudore afficeretur. Itaque cum adhuc puer esset, Martinum can-
torem incitant, vt eius cadendi quandam occasionem captet. Iubet ille, vt puer can-
tum reddat, quem vix breui temporis spatio illum audièrat præcinentem. Sentiens au-
tem probus & innocens puer structas sibi tendiculas, mentem refert ad Dominum Ie-
sum, diuinam illius implorat opem, simul etiam Iuliani martyris suffragia ambiens ani-
mo pio ac religioso. Ibi tum sancti spiritûs adspirante gratia, ea facilitate tantum me-
moriter reddidit, vt eam canendi haud vulgarem peritiam non nisi diuinitûs illi pue-
ro præstitam omnes perspicuè intelligerent: sicque factum est, vt inuidentia rei noui-
tate obstupefacta, in admirationem verteretur. Sed hæc illius, nullo dubitante, sunt do-
na & opera, qui armentarium sycomoros vellicantem, prophetica gratia perfudit.

Porro autem cum bonis polleret moribus, ab eo, quem iam diximus, antistite Icio-
dorensibus præfectus est. Itaque licebat videre eum castitatis studio conspicuum, cha-
ritate eximium, incumbentem precibus, ieiunijs deditum, scripturis lætandis in-
tentum. Ipsi autem sanctæ Quadragesimæ diebus hominum secularium declina-
bat commercia, & cum domesticis fidei duntaxat, victûs parsimonia, humilitati & ele-
mosynarum largitati vacabar. Vt autem die quodam multi ad eum elemosynæ pe-
tendæ causa pauperes accesserunt, didicitque vir sanctus ex ministro suo, non nisi du-
os nummos aureos ipsi superesse: ad se crumenam apportari iubet, Iesumque in-
tra se tacitis pulsans precibus, mox se sensit non frustra illius benignitatem implorâs-
se. Nam intra crumenam paucissimi illi nummi cælesti benedictione vsqueadè au-
cili sunt, vt toti ad fores consistenti pauperum cateruæ sufficerent. Et quid mirum ad
preces

preces fidelis serui illum creasse in sacculo pecuniam, qui sua virtute extendit caelos, manumque aperit, & implet omne animal benedictione?

Psal. 144.

Aderant quandoque illi conuiuia à carnibus abstinentes. Ibi verò ille non nihil cepit esse anxius, quòd piscem, quem illis apponeret, non haberet. Fortè autem accidit, vt aqua ad ministerium decisset. Abijt puer cum situla ad fontè, & cum hauriret aquam, prater omnem expectationem simul piscem hausisse se sensit. Eum verò adfert Praeictus, abundè hospitibus illis suffecturum. Erat hoc quoque illius munus, qui annis quadraginta populum Israëliticum manna caeli pauit in deserto.

Exo. 16.

Iam Paschalis solennitas agebatur, & Praeictus Aruernos properat ad episcopum. Die autem quodam in superiori domus loco conuiuium instruxerat, cui etiam ab illo inuitati intererant multi laici & nobiles: è quibus tres nolebant vesci carnibus. Et quia semper grauis est prauis mentibus vita bonorum, coeperunt illos irridere viri seculares, probra etiam & conuicia iactare. Admonentur interim à sancto viro, vt quos venerari potius deberent, eos desinant indignis modis exagitare & carpere. Illis verò se nihil corrigentibus, subito pauimentum cum irrisoribus deorsum ruit, & solus Praeictus cum illis poenitentibus ad mensam reliquus est. Ita temeritas citò poenas dedit, & pudefacti irrisores, ad suas domos abière.

Pœna irridentiũ quorũdam abstinentiam à carnibus,

Hoc ferè tempore Praeictus Diaconus ordinatus est: eratque cantus egregiè peritus, sapientia affluens, multa sanctitate clarus & illustris, omni que prudentia ornatus. Et quia non poterat Ecclesie lucerna abscondi sub modio, posita super candelabrum, suae lucis radios praeclare diffudit. Nam certamina egregiorũ martyru Cassij, Victorini, Antoliani, & Austremonij, caeterorumque sanctorũ, qui apud Aruernorum urbem, vt suam in Christum fidem & amorem testarentur, sanguinem suum libentibus animis profuderunt, luculento conscripsit stylo. Ostendit sanè optasse se participem fieri calicis illius, quem ipsi biberant, qui tam accuratè illorum res gestas scripto voluit comprehendere.

Eius quedã scripta.

Aliquanto deinde euoluto tempore, Felix, qui tum Aruernorũ erat Episcopus, Candidinensis coenobij praefecturam Praeicto demandauit. Ibi vir sanctus non negligenter attentus fuit ad disciplinam monasticam, & tam animarum luca, quam aedificiorum structuras in melius prouehendas curauit. Erat verò paries domus cuiusdam quadraginta pedum altitudine: qui cum instauratione haberet opus, vir Dei res necessarias parauit, artificesque conduxit: qui cum iam in machina starent, repente ab ipsis fundamentis vetus ille paries collabatur, vnumque ex operarijs ita sua mole oppressit, vt inter rudera nusquam illius quicquam conspiceretur. Ea res virum Dei valde anxium habuit. Itaque coram Christo magnam lachrymarum effudit vim: deinde iubet amoueri lapidum congeriem, vt posset vel quassatum cadauer tradere sepulturae. Ecce autem dissectis lapidibus & ruderibus, homo ille aded inuentus est sanus, & incolumis, acsi procul ab illa parietis ruina abfuisset. Sed id miraculi satis superq; declarabat Praeicti virtutem, & quam grata essent Deo eius opera.

Praeficitur monasterio Candidinensi.

Porro Felice Pontifice vita functo, cum maxima pars Cleri populi que in Praeictum propensis esset animis, cuperentque illum habere antistitem, Archidiaconus eius ciuitatis Giroaldus, mala cupiditate incensus, contempto clero, laicorum quorundã vsus consilio, ad cathedram illam largitione sibi aditum parauit: sed non nisi diebus quadraginta tam malè parta perfruitus dignitate, vitam vnã cum cathedra perdidit. Potest hoc exemplum deterrere eos, qui per fas & nefas ad honores & dignitates aspirant. Rursus igitur Aruerni de eligendo praesule tractant, virumque inclytum & senatorij ordinis Genesium pastorem sibi deposcunt. At ille non minùs prudens animo, quam opibus potens, noluit temerè cum honoris gradum appetere, sed coram omnibus illo se indignum ingenuè confessus est: hortatur autem ciues, vt Praeictum sibi à rege Pontificem perant. Ità ille sapienter à suis humeris eam sarcinam auertit. Populo verò eius consilij obtemperante, omniumque fauore in Praeictum propendente, immò verò Spiritu sancto moderante & agente, communibus suffragijs Praeictus electus est, accedente etiam regis consensu & decreto. Cumque in eo officio & functione sublimi, postquam consecratus erat, angelica fulgeret conuersatione, gratias agebat DEO plebs deuota, quòd talem haberet ecclesia sacerdotem. Erat enim multiplex in illo gratia, magna morum suauitas, vultus hilaris, illustres oculi, sermo blandus,

Praeclarum miraculũ,

Genesius renuit pontificatum.

Creatur episcopus Praeictus.

DE S. PRAEICTO EPISCOPO ET MARTYRE.

623

blandus, virginea corporis integritas, forma praeclara, cutis candida, statura elegans, & omnium bonorum multa congeries. Quendam autem virum religiosum, Eudodum nomine, sibi adsciuit socium, cuius opera multorum animos sacris cōcionibus ad appetenda caelestia inflammavit.

Cœpit interea vir Dei Praeictus illum, quem supra diximus, Genesium adhortari, quandoquidem nullas haberet proles, vt Ecclesiam Dei sibi filiorum loco adoptaret. Cessit tandem vir nobilis benè monenti, atque in ipsius oppidi suburbio monasterium construxit, in quo ex monastica regulâ præsripto sacra virgines Deo seruirent: reliquas verò amplissimas facultates suas post obitum diuersis est ecclesijs largitus. Vides tum, beatissime Praeicte, camelum transire per foramen acûs, & hominem locupletè propemodùm vim cælo inferre, & violentia quadâ illud rapere. Exoneratur diues propter eum, qui tulit peccata mundi, gazarum & prædiorum sarcinis, & per te alterum nobis Zachæum repræsental: immò forsâ etiam illo non paulò existit sublimior factis, multa laude & prædicatione dignis. Ille vidit quidem Christum oculis carnis, quem tua doctrina & huius & aliorum oculis interioribus visendum exhibuit. Ille munus obtulit Christo, quem coram intuebatur: Genesius verò & si cum per fidem nouerat, per te tamen & timere & amare eum meliùs spiritu didicit, eumque rerum suarum heredem ex assè instituit.

Genesius
suas facultates largitur ecclesijs.

Luc. 19.

Aedificauit etiam vir Dei aliud virginum cœnobiū in Aruernorum territorio: nam antea quidem in ea regione nulla fuerant virginum monasteria constituta. Nosocomium quoque è suis facultatibus condidit: medicos egregios illi adhibuit, voluitque viginti morbosos homines illic semper foueri, quibus sanitati redditis, totidem aequè morbis affecti succederent, quibus curandis medicorum opera inseruiret: sed ad alia veniamus.

Ille aetate, qua in Christi cultores tyrannorum crudelitas grassata est, integram legionem virorum fidelium vnâ cum coniugibus ac liberis cruentus carnifex extinxit. Horum sacras reliquias vir Domini Praeictus per certa loca voluit transferre: sed temporum perturbatione & propinqua morte, quam impij homines illi erant illaturi, præpeditus, quod cœperat, perfectè exequi nō potuit, sed partim etiam suo successori exequendum reliquit. Porro cùm vnus ex his martyribus corpus transferre cuperet, solito more nocturnis celebratis vigilijs, rostro humum fodere cœpit. Superuenit autem pauper quidam, qui iam annis quindecim aduersa laborabat valetudine, meritisque sanctorum integra se sensit sanitate donatum. Credimus autem hac in virtute etiam S. Praeictum partem quandam obtinere, & quia martyres venerans, eorum semper optabat fieri particeps, cum illis per Dominum huius quoque miraculi habere consortium. Neque id immeritò, quandoquidem etiam in fundendo sanguine illis socianduserat.

Transferre vult sanctorum reliquias.

Aderat Paschæ solennis dies, & quidam ex ministris vas argenteum suffuratus est, quod eius fidei creditum erat. Id vbi ad viri Dei notitiam perductum est, lateretq; huius sceleris author, nocte proxima in preces incubuit, moxque illi diuinitus & furtum & fur indicatur. Manè verò cùm inquireretur in ministros, & singuli à se eius admissi facinoris suspicionem amolirentur, vir Domini ad locum cælitus ipsi monstratum quoddam misit, repertumque argentum est. Itaque furem illum cum multa mansuetudine elemèter castigauit, nè similia deinceps attentare ausus esset. Ità ergò vir sanctus in pectore suo discretionis & patientiæ virtutem seruans, & prodendo vitium, sanauit reu: & illi parcendo, à misericordiæ legibus non recessit. Habes hîc eiusdem spiritus manifestum argumentum, qui olim Eliseo ostēdit auari discipuli audax & improbum facinus, tamen si corpore procul ab illo abesset.

Paschæ solennitas.

4. Reg. 5.

Inciderat quandoque negocium, cuius causa adeundus esset viro Dei Childericus rex. In ipso autem itinere peruenit ad locum, qui Claroangus dicitur, in Morago, vbi milites Christi studio beatæ paupertatis monasticam debebant vitam: à quibus cùm esset hilariter acceptus, patrem monasterij Amarinum inuenit febre vexatum acerrimè, ità vt nec pedibus ingredi, nec quicquam alimenti præter solam aquam posset admittere. Ibi vir Dei ad solita se recepit arma pietatis, crucisque signum in ægrotum edens, mox pulsa febre, incolumem illum reddidit. Surrexit itaque Amarinus lætus, & noctem insequentem psalmis & hymnis exegerunt. Deinde vbi ad palatium regis

Is est Childericus 2. regnavit 4. annis Domini 668.

regis Præictus peruenit, clementer ab illo susceptus est, & ab eius optimatibus summo honore & veneratione affectus: impetrauitque à rege quæcunque petijt & voluit. Postea verò regi & reginæ, dignæ Christi famulæ *Blitildi, itemque regni proceribus valedicens, ad Aruernos redire maturauit.

* aliàs Be-
lechildi,

Audiens autem vir Domini Amarinus, cuius paulò antè meminimus, pontificem Præictum ad sua incolumem reuertisse, ad illum inuitante charitate Aruernos profectus est. Fuit hoc quodam diuinæ prouidentia consilio ita dispensatum, vt qui magno inter se amore deuncti, magna erant beneuolentia coniuncti, pariter etiam martyrij coronam perciperent. Cùm autem aliquanto tempore sanctè & religiosè inter se conuersati essent, malignus dæmon antiquæ inuidiæ stimulis percitus, suos administratos in eos concitat. In ijs erat vir quidam primarius Agritius nomine, qui suis persuasionibus Aruernorum proceres in sanctorum virorum necem inflammauit. Erant autem pariter Præictus & Amarinus in loco quodam, quem Volonicum appellant. Ibi in eos simul irruunt homines nefarij cum multo fremitu & clâgore tubarû. Cumq; id audire cœpissent viri Dei, in terram prostrati, ad excipiendam mortem æquis animis sese præpararunt: at ministri eorum repentino timore perterriti, quotquot euadere poterunt, fugæ præsidia captarunt: demptis duobus solis, qui sancto Præicto constanter adhæserunt. Et alij quidem omnes, quos illa perditorum hominum fax inuenit, ab illis nudi dimissi sunt: porrò Amarinus foras volebat egredi, & oratione illorû lenire furorem. Id vbi sensit vir Domini Præictus, cum compefcuit, dicens: Noli, pater charissime, præparatam differre coronam: quam si modò nõ obtinueris, nunquam fortassis postea consequeris. His auditis, ille mutata sententia substitit, & duobus scarijs intrò ingredientibus, primus ab eis interfectus est. Et illi quidem sanguinarj homines se Præictum trucidasse putabant, iamque rursus ad suos socios volebant egredi: at sanctus Præictus ex loco illo, vbi orationi incumbebat, his vocibus eos compellat: Ecce hic est, quem queritis: facite, quod optatis.

Amarinus
necatur.

Præictus
in pectore
sauciatur.
A. G. 7.

Tum verò vnus ex illis, natione Saxo, Radebertus nomine, sanctum virum gladio percussit in pectore. At ille rosea sui sanguinis vnda perfusus, Dominum attentius precabatur: Nè statuas eis, inquit, Domine hoc peccatum, quia nesciunt quid faciunt: præclare sanè in illo supremo vitæ articulo illum imitatus, qui pro suis lapidatoribus Christum orauit: cuius sanè passionis, atque in ipsa morte eximia charitatis tunc egregiè memor erat, non dubitans ilied cælum sibi patefactum iri, si beatissimo protomartyri Stephano se posset conformare. O insignem parietia & fortitudinis virtutem, quæ sanctorum animis multam in Christo parit latitiam & iucunditatem. Curtebat mente beatus martyr & pontifex noster per florigeros sacri Euangelij cæpos, quando corpus & animam pro vita, quæ Christus est, tradebat. Eo autem sic, vt diximus, orâte, crucentus latro gladium in caput eius vibrans, cerebrum excussit. Ità illa sancta anima, corporeis iam expedita vinculis, Christo remunerante, inter sanctorum angelorum agmina læta migravit ad cælos, cum beatis martyribus felicissimè coronata. Impleta est eius matris visio, cuius in ipso historie initio fecimus mentionem.

Cerebrum
ei cum vita
excutitur.

Tres stellæ
visuntur.

Haud procul aberant, cùm hæc cedes fieret, senatores duo, Bodo & Placidus, qui in sancti viri necem consenserant. Ij deimprovisò tres vident micare stellas supra domum illam, in qua sanctorum corpora iacebant, è quibus vna ceteras claritate antecibat. Animaduertentes autem illi, Dei benignitate id eis videre donatum esse, tum ad sanctorum declarandam gloriam, tum ad ipsorum tanto scelere obstricta pectora ad poenitentiam excitanda, magno correpti timore & terrore, dolere cœperunt, quòd in tam nefarium facinus consensissent. Satellites autem illi, qui sanctos viros peremerant, eorum corpora inhumata reliquerunt. Porrò scelestus ille Radebertus, qui sanctum Episcopum trucidauit, viuens à vermibus consumprus est, indignamque vitam digna morte finiuit. Aduenerunt autem paulò post multi presbyteri, sanctorumque corpora auferentes, summo cum honore & ingenti studio tumularunt: putà sanctum Præictum Episcopum, Amarinum Abbatem, & vnum ex ministris Præicti Elidium. Vt verò ostenderet Deus, quàm preciosa in ipsius conspectu fuerit mors sanctorum eius, ad illorum sacras reliquias permulta sunt edita miracula. Cæcis amissa reddebantur lumina, claudorum reformabantur gressus, contractis redibat membrorum vsus, leprosi foedissimam scabiem cum nativo corporum colore se commutasse gaudebant, captiuorum

Radeberti
vermes cõ-
sumunt.

Miracula
ad sanctorum
reliquias,

soluc.

soluebantur vincula, fugabantur ab obsessis corporibus spiritus immundi. Quod ubi ad notitiam Auiti Episcopi peruenit, in eo loco, ubi sancti erant perempti, monasterium extruxit, templum aedificauit, eique monasterio Godonem praefecit Abbatem.

In eo loco, qui Riomaus dicitur, quidam acerrima febre cruciabatur. Is ergo voti fecit, si sanctorum ope & intercessione ab eo morbo liberaretur, de sua substantioli suis se humeris ad iam dictam ecclesiam munus apportaturum. Vbi ergo habuit meliusculè, & quod uouerat, etiam completere uellet, praedifficultate ferendi oneris ad montis radicem lassus substitit: cumque anxius timere coepisset, nè forte mendax inueniretur, quosdam conspicitur aduentare pauperes, quibus impartiebatur vinum, quod in uasculo ferebat: sicque resumptis uiribus, ad sanctorum martyrum limina properauit, ingrediensque intrò, uasculum iam inane ad templi fores deposuit. Rursus autè è templo egressus, Christi operante gratia, uas illud uino plenum inuenit. Itaque per merita sanctorum martyrum triplex hic miraculum Christus effecit: Reddita sunt vires languido, pauperum turba refecta est, uinumque ex uoto reddendum, & auctum & susceptum est ab illo.

Quidam ex illis, qui auctores fuerant necis sanctorum, Vrsio nomine, uenationis causa egressus, de equo corruit, fractoque brachio dextero, etiam caetera membra sibi sensit debilitata. Adhibebantur medici, immò & incantatores: sed eorum omnium opera frustra insumpta est. Redijt ergo ille ad se, & suum facinus agnoscens, communicato cum uxore consilio, mittit eam ad sancti Praeicti sepulcrum, ut ipsi veniam precaretur, & de oleo, unde illic lampas perpetuò ardet, quippiam reportaret, ut debilia membra illo perungerentur. Quae cum ita ordine completa essent, dicto citius membra sunt pristino restituta uigori. Id ille ut uidit, uas argenteum pondere librarum decem misit ad ornamentum loci illius. Postquam autem isthuc ad alios quoque perlatum est, qui eius sceleris erant participes, ad poenitentiae remedia confugerunt, atque aurum & argentum bene multum ad sanctorum martyrum sepulcra transmisere.

Erat in Aruernorum regione locus quidam, quem antiquitus Verfetonem appellarunt. Ibi diuina maiestas non paucas dignata est uirtutes edere, idque ad lectulum illum, in quo solitus erat uir Dei Praeictus se ad capiendum somnum reponere. Accessit autem ad eum locus etiam Vrsio ante dictus, praecipitque ministro, ut aliquantum olei in lampadem ecclesiae infunderet. Totius olei pondus duas libras non excedebat. Pareat uero minister, adfert uasculum cum oleo: & ecce Domino benedicente in tantam uertatem excreuit oleum, ut non modò omnibus templi eius lampadibus implendis sufficeret, sed etiam apportatum sit ad alteram basilicam, quam Vrsio in S. Praeicti honorem construxerat, & triginta Lampades inde còpletæ sint. At nec sic oleum exhaustum est, sed ex eo, quod supererat, ad alia quoque sanctorum loca transfusum est, abundeque sufficit. Hæc quidem ex prioribus S. Praeicti miraculis excerpta, hæc commemorasse sufficiat, ut nec prolixitas fastidioso lectori nauseam pariat, & ad laudandum Christum in sancto martyre incitetur deuotio populorum. Ipsum autem CHRISTVM Dominum oro, (ita fere loquitur auctor huius historiae) ut mihi det ueniam, quòd multa praeterij, dum tenui sensu uix pauca annotaui. Perseuerat autem hodieque ostensa per martyrem uirtus altissimi, nec in sola Aruernorum, ditone, sed etiam ubique illius sacrae asseruantur reliquia, multuaria praestantur beneficia petentibus, Christi operante uirtute, cui cum patre & sancto spiritu est honor & gloria in secula seculorum, Amen.